

Rezultātorientēti pasākumi kā nākotnes perspektīva dabisko zālāju saglabāšanai Latvijā

Evija Vintere, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
Ģirts Baranovskis, Dabas aizsardzības pārvalde, Latvijas Universitāte

80. Latvijas Universitātes starptautiskā zinātniskā konference

2022.gada 25.aprīlī

Tēmas aktualitāte

- ✘ Latvijā ir konstatēti ES nozīmes zālāju biotopi 60 211 ha platībā, no tiem 88% pieder privātiem zālāju īpašniekiem
- ✘ Latvijā ir identificēti arī vairāk nekā 15 000 ha potenciālie ES nozīmes zālāju biotopi
- ✘ Saskaņā ar Biotopu direktīvas 17.panta ziņojumu par 2013.-2018.gadu visu ES nozīmes zālāju biotopu aizsardzības stāvoklis Latvijā novērtēts kā nelabvēlīgs (slikts vai nepietiekams)
- ✘ ES nozīmes zālāju biotopus Latvijā apdraud zemes lietojuma veida maiņa (uzaršana, apmežošana, apbūve), apsaimniekošanas pārtraukšana (pamešana), nepiemērota apsaimniekošana (piemēram, nopļautās zāles smalcināšana un atstāšana uz lauka) un citi faktori

Pieeja Latvijā un Eiropas valstīs

- ✘ ES nozīmes zālāju biotopu saglabāšana Latvijā balstīta darbības pieejā – noteiktas minimālās apsaimniekošanas darbības
 - *lai ES nozīmes zālāju biotopa īpašnieks saņemtu ikgadējo atbalsta maksājumu, ir jāizpilda normatīvajos aktos noteiktās prasības (bīvprātīga iesaiste)*
- ✘ Eiropas valstīs tiek attīstīta rezultātorientēta pieeja dabas daudzveidības veicināšanai zālājos
 - *paredz atbalsta sniegšanu par sasniegtajiem dabas daudzveidības rezultātiem, piemēram, noteiktu augu vai ligzdojošo putnu sugu klātbūtni teritorijā*
- ✘ Tiek izmantota arī kombinētā pieeja (hibrīd-pieeja)
 - *zemes īpašniekam obligāti jāveic vai jāatturas no noteiktām apsaimniekošanas darbībām, bet atbalsts joprojām ir atkarīgs no sasniegtā rezultāta*
- ✘ Rezultātorientētās pieejas priekšrocības:
 - *maksājuma apmērs izriet no sasniegtā rezultāta (efektīvs finanšu izlietojums);*
 - *lauksaimnieciskā prakse tiek pielāgota dabas daudzveidības mērķu sasniegšanai;*
 - *zemes īpašnieka lomas palielināšana - intelektuālais un darba ieguldījums, kā arī atbildība par dabas vērtību saglabāšanu*

Pētījumā salīdzinātās citu Eiropas valstu programmas/shēmas

Īrija

- ⑩ The Burren Programme
- ⑩ 328 īpašnieki, 23'200 ha

Rumānija

- ⑩ Pilot Agri-Environment Scheme for the Târnava Mare and Pogány-havas Regions
- ⑩ 72 īpašnieki, 163 ha

Anglija

- ⑩ Pilot Results-Based Payment Approaches for Agri-environment schemes in arable and upland grassland systems in England
- ⑩ 11 īpašnieki, 35 ha; 14 īpašnieki, 153 ha bridējputnu dzīvotnes

Slovēnija

- ⑩ LIFE Conservation and management of dry grassland in Eastern Slovenia
- ⑩ 163 īpašnieki, 678 ha

Vācija

- ⑩ Management of species-rich permanent grasslands (FAKT B3)
- ⑩ 3'165 īpašnieki, 21'566 ha

Apsaimniekošanas prasības un monitorings

- ▼ Dažādas apsaimniekošanas pieejas:
 - *Nav noteiktas obligātās prasības*
 - *Noteiktas minimālās apsaimniekošanas prasības*
 - *Aizliegums veikt konkrētas darbības*
- ▼ Apsaimniekošanas plāni
- ▼ Jāpilda apsaimniekošanas žurnāls – kopīga pieeja

- ▼ Dažādas monitoringa pieejas:
 - *Monitorē īpašnieks*
 - *Monitorē īpašnieks un eksperts*
 - *Monitorē eksperts*
 - *Ārpakalpojums*

LIFE IP «Natura 2000 aizsargājamo teritoriju pārvaldības un apsaimniekošanas optimizācija»

- ▼ Rezultātorientētas pieejas testēšana pilotprogrammā (2023.-2026.gads)
- ▼ Mērķis - uzlabot bioloģisko daudzveidību potenciālajos bioloģiski vērtīgajos zālajos
- ▼ Vismaz 675 ha
- ▼ Paredzēta zemes īpašnieku aktīva iesaiste monitoringā
- ▼ Pilotprogrammas rezultātā gūtie secinājumi tiks izmantoti, lai sagatavotu priekšlikumus rezultātorientētās pieejas integrēšanai kopējā zālāju dabas daudzveidības saglabāšanas sistēmā Latvijā

EU LIFE Programme project
"Optimising the Governance and Management of the
Natura 2000 Protected Areas Network in Latvia"
(LIFE19 IPE/LV/000010 LIFE-IP LatViaNature)

Paldies!

